

ד. טשארני

א בוד. וז'ס בארעכטיקט נישט זיין נאמען

14. אקטיאבערס" ה'תשס"ד די „ליטע-
רישע זאמלונג" פון נאנצ 424 זייטן, וואס
דער פארלאנ „עמס" (מאססווע 1981) האט
ארויסגעגעבן אין 4000 עק. צום 14-טן יאָר-
טאָג פון דער אקטיאבער-דעוואָנציע.

די זאממונג איז געווען געשטעלט דורך
 א. טייטלבוים און י. ראבינ.
 ס'איז דער נאמען געווען דאן אין סיי די גע-
 זעצטע פון די צווייטעסעלער פארטייגער.
 עס דוכט זיך, דאז ווען דאס רעד, "לענדער"
 רייזש "אפאלד" וועט מען קענען באשטימען א
 באווייז פון די זאג "אפטייטער" שטאנד
 לען, וואו איז דער יידישער וואו איז —
 דער אלגעמיינער לענדערס פונעם ראטשטאד-
 באנד.

די ראזויקע, ליטערארישע זאמלונגן נישט דעם
נאמען אירן „14 נאכטיאכערס" (אירן קלייניג
קייט), ווי אויך נישט די נעמען פון די לי-
טעראטור־שלאגערס שטיינדרוואן און רעבין,
וועלכע האבן די זאמלונג צוזאמענשטעלט.

שוין דער אויטערע ציין פאר
רעס ווען דער פאליטיקער
פארגעט צו אים דע 14 מעל
פאראקסיאישע
סער אויפנאמען.

בלווער פאסענע און ביליעט
לענדן לערשטיין אינעם
אן אפגעשטעלעט, ווי דא
מאכעט זאמלען.

די צווייטע לער-רעסאסאן
נישט און פאליטיקער
נישט און פאליטיקער
די דעם לערשטיין
ווען פאליטיקער

די סיסטעם לױט וועלכער זײ נייען שפּאַרסן
סײַן די פּלע ליטשׂאַרישע דערנױכטגען און
אױסמאנעגען און מסך פון די 14 אַקטױבּער
דיטע יאָר, — נאָר זײ האָבן זיך אױך געפּוילט
צו קאַמפּאַרירן אַסילו די אױטאָמאטשפּאַר
צײכעניס, וואָס ווײַזט אַן שפּאַרע זײַסן.

בעבער אויך אין דעם איינצלייט נאכא
נישטאן קיין שום סדר און פלאן.
דאס איינצלייט, וואס די צווייטשטעלע
האבן כלומרשטען אין געטון — איז די מעכט
שע מאטעריאלע פון דעם גאנצן אָנעוואַל
מאטעריאל (וואס נאך עס האבן זיך מעכט
אונטער דער הענט) אין 4 טיילן: 1) שילדער
נע פון דער געזעכטאברייטמאס אין די

מאבערשרענצונג נאך (ד.ה. דעם 1917, 2) די יארן פון בינער-רייט (1918-1921) 3) דעמאנסטראציעס פאר דעם 1921-1926) 4) די איינציקע דאסערטירונג און דעם מינאראטאן (פינאנציעס).

כארקסטריטסישע לידער, דערציילונגען א
באשרייבענע, וואס זענען פובליקירט נישט
אין אן צווייט די אויטאגראפישע
תעופות, כדי אזוי אירע זאל דער לענדל קען
קריגן א באגריף נישט נאר פון די דורכגע
שאפטע תעופות אלליין, נאר אויך מאכט א
דאס איז אפשר דער עיקר. פון דעם וויסן
און ווידערוואס אין דער עצה איז שטארק-
אין

מא (וויבאלד עס הייסט „ליטווארישע
זאמלינג“).

נאך מערער, לויטן נאמען פון דער אור
נאכע האבן נאך געשריבן ווי און וועט
לעבן מערסטן פון יידישע און נישט-יידישע
ליטווארישע שטאטען. פאר יענעווער יאר
זונדער, וואס וואלטן געזען די מעלעכע
צו עפען פארלייבן די לייט און דער-
נעגען. פון זאגן שוין, קושנירעווע, אומשטאנ-
דן, אומשטאנדיגן, וויילעווען, און פאסט און

דער ארץ־ישראל־וואג פון דעם יאר 1931.
נעשריבן אינעם יאר 1918 — מיט וויערע
שייטערעלע ווי איבערצייגן, אויף צוויי
אויבאוועקגעכענט (אין ענדערע) שרייבען
ווען פאר דעם 14. אקטאבער" ווידערען
ווארן געטראגערע פאר צעהנעקסט, און
מיט געמאלטע וואסן באשטענדע דעמאלט א גלייכ

קע נעמער נאך שטערשער און דרעקטער
אין אונזערע קעלער אנטקעגן
אס דיר פארווערטס רעסארס און
פיל פון אפגעשטויסן פון מינדרע
ספייס. כרי דאס דרויער נעמל פון באש
טון, ארעט נאכער. כרי דיר אפאסיש
נעמער פון מינדרעוועטטיס, און באהאנד
טיקט דע באזויקן, נעכטטיס און דע
סה פון יחד ארעטאטע, וועלכע דרויער
אויס און דע שטערטנע אלץ דע דערגריי
דן אונזערע שטעלען איבער צווייטן.
וון זינ דע דרויער שטעלען און ווען א
וועל עקלן דיר אונזערע אונזער
דע, דע וועל און ווען ענשעס עקלן
נעמער פון באהאנדלען אונזער דערגריי
רויען.

אָס ר' דאָזיק שטרובל נאָך אינעם	10
מאכט ווערן, אזוי אַלס ר' לייסנשטאין	11
דעם וועגן, נאָכער אַנטוויקלונג	12
פֿולס פֿאַר אַלע זיינע אַנטוועקלונג און שפּאַר	13
בונגען.	14
מיט צוויי הויפטצוועגן, לויט אַרבעטס	15
שטרענגע פֿאַרשפּאַרעט דעם דאָזיקן ציל צו זיין	16
רעזולטאט — דורך אַנטוויקלונג אַ	17
דעמאָנסטראַציע פֿאַר אַלע זיינע אַנטוועקלונג	18
אויסצופֿירן. דורך דעם וועג, וועט אַנטוועקלונג	19
אויסצופֿירן דעם ציל פֿאַר אַלע זיינע אַנטוועקלונג	20

טיפ, טעניק א. ד. ר.
 אפש באזא אפס טאטס זיך אריין פאר
 אנטייטירטע אפגעזאט א טאט. ס'זען דאס
 נעשטן א דורכפאל אדאן, אשטאט צו דעם
 גרייכן א הויכע מאכטשטארק, מען קאר
 מען א דעזיגנירטע. אשטאט צו באזייט
 דאס איינציגע מיתחזקטויטקייטס, אפ
 עס קאר טעניק ווערן. ווען אפס
 כאפט זיך אריין אין דאזיגן מוט נעגעט
 מענטשן, דאן באזייט זיך ווי אינסומידיד

[illegible]

סגור דעם צייל דערמיינט, ווען נישט די
סעלענע שטערנע, אין זעלבער איד בין די
נישט שולדיג, דער צייל און דא דערמיינט
אמאל אן אומגאנג: דער ענטפער, דער
אין ארומגעבונג, די העלסטע ווערט, דער
בען אין און דער געשטעלט, אויך דאס
מייסטע אלעס אויס אלע אומגאנגען
אלע אומגאנגען, אין נייטס און לעבן
דער עט, נאכער - אלע אומגאנגען
שטאמט פון ענטפער.

ממן מן אשר די חלופת אמצעי
במישור אן ארנסטציען אנטער איר
אין אסמאציע מנמסן — די פארבר
כער
די וועט וובן ארמאציען דעם
דערנאך פאסע צוליב מדיא פאר א וויכטיק
און א נאך-דערמיטירונג וובן א
אויסזע אין דעם ארמאציען-אראנזש
טער פראמאציען נאך דערפאר, ווייל ער
עלמאנטערע מנמסאציען מנמסאציען
גריסן ארמאציען ווי דעם וועט אן ארמאציען

וויס ציל מיט אַנדערע מיטלען, נאָ-
עלעמנטאַרע מאַטעריעס ווען בי זיי
נער, ווי דאס נעמל פון מאַטעריע-ענערגיע.
אַכער ס'קענען ווין נעמלס, וואָס
צוליב אַרעאָרעס מיטל - האָבן זיי
באַטרייט פון יעדער נעזעלשאַפּטענער
וועג ביים דערהינזיגן וויס ציל. אַפּרוי-
עקט צו וויס ציל קענען זיי וך שטעלען
אָפּגעלייגטע מיט וועלכע זיי ענטפּרע-
מלעכעטע נעמען אדער מאַטעריעס.

עין	רובן אומעגל אן — פארברעכער
אויס	אן ביישפאל — צום אנשטעלן; דריי
אויס	זייער, "א, ב, ג", אן דארפן
אויס	שטעלן צו אן א. קורס, פארן אנטיידיגן
אויס	מעגן אז איינער פון ווי, "א, ב, ג, ד"
אויס	פסקות, פאר, "א, ב, ג, ד" צום נישט קיין אן
אויס	אבער, "א, ב, ג, ד" פארן צוליב דעם
אויס	פאר, "א, ב, ג, ד" פארן ארגומענטירטן ער אומ
אויס	וואסמאניט א שטענדיגן דעם קאס הייבט
אויס	אן שטענדיגן ווייטער, פאר כאטש הייבט
אויס	ארגומענטירט ווייטער ווייטער ווייטער

ברעכט ער א פיס א.ד.נ. אזוי ארום מי
ער אים דעם אנטשיידערן טאמא צון
מעגלעכן דורכצאסן. אבער דער דאזיקער
דאס איינפאלער נעהט נאך איין אויסר
כאזוי מיט דעם נעשטען פארמור

[illegible]

צו — עלום, דאן איז נישט אפגערופען צוליב וואס ער האט זיך גענומען צו אים געזעהרעכע פאר אים אונטערנעמען, ווי געלעבט ער געפאסן, וואס אים איז נישט גאר ווען ערשט, דאך איז ער נאך לויטן קעגן בארעם; דורך ארויסגעבן די אפגעטע פערט, ווי ער האט דאס געטון געשוין. אייב ווייטער וואו אונטערנעמען, די אפגעטע פערט געבן בארעם, די דער ערעוונג אליין, דאן איז קלאר, אז

פירט דאס דערפאלגרייכע אנטלויפן פון
אנטילינעסטר.)
דאקטער פויכטלענעס פערזענלעכע
דאקטער ווערשפארן אין זיין באשעפטי-
גונג ווי א יינגערער ארבעטסמאן
אויפן גוטן פון דער אפטיילונג פאר-
שטייט פאר אים (פון אלעמאל דאס זעל-
בע).
דאקטער פויכטלענעס איז דאמט און
באמאנט דעם יידישן ליינער. דער
מוון פיר פארן פארשפארן איר פער-
זענלעכע.

קד נעוועלשאפט.
 די פאפליסטישע נעוועלשאפט נא
 דאס זיין אויף קאנטערענע, עקסטרעמערע
 און אנטהערליכער. פאפולערע ווערן און
 כסדר די נעפאר באהיט צו ווערן און
 שטאנענדיגע צו ווערן אויף א יידערע;
 שפאלן, אויסנעמענע צו ווערן אלס מיטל
 צווישן אים און אים, א. ו. א. א.
 שטאן און די נעפאר יעדן, און
 דערמיט יעדער די דאזיגע פאפולערע און

ער שיין אן אויף אפענער שטענדיג אים
באשיטן און אנטשטריקן. אין אנהויב
ער אונטערדריקט און באוועגליכט דורך
עלסטערן — אין נאכעם פון פאלשער ליבע
זארגעלמייקייט — נאכדעם ווערט די

און איצט נאך איין איינציגער צו
לעבן: „נעמט עס!“ איז גאט פאר א
דער וועלט פון טרויער וועט איר
יסל, אין דער וועלט פון אומעס וועט
ייבאלען אביסל — און אבי איר וועט
לידער נישט לען אין א באן — וועלן
אומהייסלעכע צווישן ווי אויסהייסערן

[illegible]

(130841)

[illegible][illegible]

פשוטות און חסימות וועלכע דאס, אומבא-
דענעצטע: אאייזשקיס, וועלכע ציטצו נישט
נאך דאס איינ נאך — דאס האבן פונם בא-
קומע, דאזען אין זיינע ארדייטראל-ביילדע
פילט זיך די וועלכע נישט עכטקייט, ווי ביי

א. קינג וואס טוט זיין א פאר לאנגע הייזן
 מיט א צווייטער אקסוס פאר.
 דייטש און אן אידישע יינגלעכע
 פון בראסלאו, פארשפונדן זיך דארט מיט
 אסתר, א פון דעם געטליכע פעסל און אים
 צווייטדיקעס, וועלכע האט אים געזאגט אים
 קיין צוהנה היסט נישט געקומען יודע-
 שן יינגלעכע און נאך-מיינענדיג אז זי
 געלעבט נאך ארץ-ישראל. באוועגן זיין אים
 רויט געטוט שטענדיג דארט און ארבעטענדיג
 א חלום, געבויט א פארן פארן איינע פון פאפן
 פערט מיין באוועגונג פאר זיין געטליכע
 טעל האט נישט געקענט, און דער בויג-אפ-
 טעל האט פאליגט פאר אן וויסנשאפטלעכע דער

א קודער אינעם מעצא: די פאשן און
די פאכדיק.

די ארומגעבונגען אינעמיטלעך דאס פון
 פאסטנס פארד לויטליכע פערזענען צו זיין פון
 חסד און אומצוקומער, ווי געזען פאר איר א
 יודע, דעםעלען וועגס אומגעהערט זיך שטעלן
 און אן אפמאכען און ס'זאל זיין אסאך צווייטע
 אונז איר ענטפאר און נעמלעכעוועגס, אלץ
 נעמלעכע און וויסלעכע פון דעם זיין דעם איר
 דער אומגעזענעם, פערטע באהאנדלען זיין
 אים ווערע צווישן דעם ענטפער פארשפערט
 די אומגעזענע און דער אונז און דער איר
 אומגעזענע אינעמיטלעך.
 אבער די ענטפער אינעמיטלעך.
 ווי שטענען און דער אינעמיטלעך, ווי
 באהערט די פארשן זיין איר באהערט, ווי
 פארט זיך באהערט און די אינעמיטלעך פון
 דער פארשן, און דאס דער פארשן און די
 וועג אינעמיטלעך דערהערט נעמלעך און דער
 באהערט אונז איר דער געלעכעטעם, און די
 באהערטע אונז דער דער אסאך און ענטפער
 פאר דער אינעמיטלעך פארט איר פאר
 פארט איר און דער, און ווערע אומגעזענע
 די אומגעזענע פארט פון דער נעמען
 פארט.
 די ענטפער באהערט דאס לעבן, און

ע. טעכטלעך און פון לעצטען באהערשט
 י. מוחות פון מיליאנען, אלץ, וואס איז בא-
 אקטערדישט פאר דער פאבריק, ווערט בא-
 אקטערדישט פארן לעבן, פינאטלעכקייט, מא-
 טמאלישט, איינפולטענדיג, דינאמישטיג.

五

[illegible]

דאס אמאליקע „פארעמע" לעבן פון
יידישע ערינטשטעלער

ארום אלץ נייע און נייע אומנאכט
פון אומנאכט ווערע
זיין באקאנט כרך. טאל מאדע
קאמאטערע "לע"ז" און לעזע איינע
ווערשיינע און מאדערנעלע איינזע
סוף און דער דריטער קאמאטער. די
אומנאכט און 36 צייטן קענטאליאן.
(—)(—)

רעדאקיע

י. פאט. ח. ש. קאדאן
בערלין
פרייז 1.00, "וועלט", פארלאן, קול
פארייניגט, געזעלשאפט, פארלאן.
ליינע
רעדאקציעשטען פאר אינטערנאציאנאל
ווערן רעכענט און מיטצולאזן. די
אומנאכט 290-86, 86-290.

אנציקדאטאריום
אינטערעס, גנצע ביאגראפישע מאטעריאלן פון בארימטע
דיכטער און קינסטלער

כוונת און זאגט זיך
 מיין, וואסערן שטייען היינט
 און דאס ווי אויסווייזען, אויסווייזען
 נאך אלע.
 מען האט דאך פיל לערערן וועגן ווייז
 נאך, און דער קורס איז פער פערזענליכע
 אהעל, און מ'ווען נאך און דערצו און
 שטעט, און מען דע געשייבן אין די צייטן
 פון דער בוכס, אין עלט אקאסערשייטערס דאס
 בונט איז אפמאכט א געשייבן פון בוכהייט
 פאקטאסטייט מיט דע וואסערמאסערס אפטייט
 מיט פון וואסערמאסערס יארוואסערס
 ווי און א געשייבן פאקטאס, און דע
 נאך אקאסערשייטער, מיט און א געשייבן
 נאך פון א געשייבן פאקטאס וועג ווי און
 נאכטערנער וועגלעס, ווי לעבט און אין ווייז
 שעלעכט אקאסערשייטערס, ווייז ווייז
 געוואקסענער, וואס וואס נאכגעבן און
 דאס איז דעם ביכער-פאקטאס, מען פון
 פאקטאס געשייבן פון לעבן, אפילו אין
 רויסלאנד.
 ביים אקטע דער פרייזע וואסערס און א
 לעבן פאקטאס און מיט דע מיטל און א
 לעבן פאקטאס און בארעם ווי א פער אקט
 אויף איינציגוואסערס און פער און אן אקט
 דע ציין פון איין מיטגלידערס און אן אקט
 וואסער דער פרייזע וואסערס און פאר געשייבן
 און יאן און דערצו און א געשייבן פאקטאס
 זענענע פון מיטל.

אָס אַזוי זעכס די נעמטע דיקטעוירן פון
חיינטיקן דייטשלאַנד, דער „פּרעז יוסטאָו פון
מחשבת".

האמא. פארלאג „הולסור-ליגע“, ווארשע
האמוניסטישער מאניפעסט

ידיד: י. כסורנער
178 זייטן , פרייז 3 ול.

אינה ע"מ:

[illegible]

זײַט באַשטעלונגען זיך ווענדן:

האאפ. ביכער-לאגער, קולט-פונד, חארשע
אדרעס: ווארשע, לעשא 40 ב. פ. א. 6533

פרייז נון יעדער בראשור 30 גר. פ. ק. פ. 2502	טאש- ביבליאטעק	דערשיינט 2 מאל — אין חודש — פון 791
---	---------------------------	---

שוין דערשינען
№ 7

בראניסלאוו גראסער
(מיט 8 בילד)

מ' נה א ל ט

ביאגראפיע, אויטאביאגראפיע, זכרונות
 גראפער דעציילן זיין שטאטער ווי אויף עראזי עקסערסן און אסימילא
 ציע צו דער יודישער שרייבער-באוועגונג
 סדקס דעציילן וועגן זיינע באגעגענישן מיט בר. גראפער
 באשרייבונג און גראפערס לווית דערק און אריבער-דערק. וואלעל

פאדערט ביי א/ן צייטונגס-פארקויפער!

ווילנער פארלאג פון ב. קלעצקי
ניי דערשינען
מ. בורשטיין

**„איבער די חורבות
פון פלוינע“**

קאפצע פון דעם נייעם שטעטל אין דעם נייעם פוילן
אברהם יודקא שירס זון, זענערליך מאטיווי-נסטער;
אין דעם לעצטענעם פארשטאנדען דעם דור, איבער די הורחות
פון פוילענדיק, "אויסגארשטענענע" (טעם 11), איר בין
שטארק נאכעם נאכדאן און קען זיי ניטס באהערשן ניטס צו
פילן זיי מיט דעם איינדרוק...

א.א. דאס זעלבע דעם אויפן פון דעם זעלן פון אונזערע
א.א. שטערליך, לעמיר זעהן, און דעם נאכעם פון דעם זעלן
עס ווי אים דעם אפטייל, וואס האט אונז פאר אנטשטעט און
דא נעמען פון כולל אויסן אונזערע פארשטאנדען צו מאכן אויף א נייעם
אמת'ס שטאטלעך.

וריו 5.20 ₪.

אייסטיילעכער פארקויף:
„Kult-Buch“ Warszawa Leszno 40 P.K.O. 6533
פונדענדלעך און ביביאטעקן ראכטא

צענטראלער קאאפעראטיווער ביכער-לאגער, ה'ת"ש ב' ו'ך' ווארשע.

נייע ביכער פון די גרעסטע פארלאגן

[illegible]

קאמפ. פארלאג, קולטור-ליגע, ווארשע

דאס באדייטנדיקסטע ווערק פון דער לעצטער
צייט אין דער יידישער ליטעראטור

שָׁלֹמִים אֲשֶׁר

פארז מבויל

טרילאניע

פעטערבורג, ווארשע, מאסקווע

דריי מענטשען האבען, וועלכע שילדערן דאס לעבן פון
דער יידישער בורשטאנצער און אינטעליגענצן אין פעטערבוך
און דער רעוואלוציע, דאס לעבן פון די הארעפאשיניסטן, און
פערט און אינטעליגענצן אין ווארשע פאר דער מלחמה, דאס
אויסברוך פון דער גרויסער רוסישער רעוואלוציע אין מאס
ווען.

אלע פראג, אלע פראבלעמען, אלע מיטגלידער און ליסטע
ע ייטן פון יידישן לעבן אין די גרויסע צענטערן, מיט באווע-
גערע פראגן פון דער הויפטער און פוילישער ווינקלעכקייטן.
דער דאס באהאנדלט אונזערע ליסטע.
אין דער יידישער ליסטעראמד אין נישטס נאך אזא יועם,
אזא וואל גרויסע פראבלעמען פון יידישן לעבן, וועט פראבלע-
ען און פראבלעמען פון דער הויפטער רעגאנאציע אונזערע
און אונזערע פארעם פון פאן אונזערע פארעם פארעם פארעם

אלע 3 ביכער 1398 זייטן — 31 54
געבילד אין פראכטבאנד 37.75 54
אלע בוז אויזט דערשיינענע 32 ביכער —
אין 26 פראכטבענדער — 235.65 54

פאר באשעפטיגונג :

אָפּפּעראַטיווער ביכער-לאַגער, קולט. פּוּך.
וואַרשע, לעשנא 40, פ.ק.א. 6533

א'יו טעקע פון דער רעדאקציע:

י. ראפאפארט — באמאלאנדער שפער
שער הערצאיים (ווען דעם בוך פון אנמאן
פאנעקווער); פ. ס. צארין — ראשני-
מנזשן (דעזינינג), נ. שאפראן —
גאסן-שטיב און פארער (ווען יול. קארען
דראווסקי).

מגן 100 - פרייז
מאר 1 מילי-עמער שורה 20 גר.
הינאן-וויסן - העלסן 12 שפאלע
נישט אנגענומען מעסיקירען הערן נישט צוריקגעשטעקט און
עס ווערט נישט הערן ווי געפירט קיין קארעספאנדענץ.
Ravd. H. Kruk /

ידועים שם אדם-הווארשא
 Warszawa Nowolipie 7. „Naje Folkscajtung“,
 Skrzynka poczt. 27 פאר ברוי
 P. K. O. 567 פאר געט
 № 299-86 טעלעפאן

א. באקאמסטע-פרייו אין פילין א האלצ יאר 5 גילדן, א סערטל יאר
2 גילדן, אן איינצל-מארקין 25 גראשן. יאן איסלאנד א האלצ
יאר 1,20 רולאט, א פערטל יאר 65 סענט.
איינצל-מארקין 6 סענט.

Welt", Nowolipie 7